

Motion till riksdagen 2018/19:3089

av **Lars Adaktusson m.fl. (KD)**

med anledning av skr. 2018/19:104 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kritiken mot Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad transparens och att EU-länderna bättre behöver samordna sina kandidaturer till säkerhetsrådet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens underlåtelse att inom ramen för FN:s säkerhetsråd verka för en internationell ad hoc-tribunal för IS-brott och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hanteringen av raketbeskjutningar mot Israel och våldsamheterna i Gaza och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om FN-styrkan i Libanon (Unifil) och dess relation till Hizbullah och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den kärntekniska överenskommelsen med Iran (Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA) och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kemvapenattackerna i Syrien och tillkännager detta för regeringen.

Kampanjen till FN:s säkerhetsråd

Sveriges tre år långa kampanj till FN:s säkerhetsråd var kostsam och har kantats av bristande transparens och hemlighetsmakeri. Kampanjen kostade omkring 27 miljoner kronor och Utrikesdepartementet (UD) har vid upprepade tillfällen valt att hemlighålla

dokument när medierna och utrikesutskottet (UU) begärt att få del av utvärderingen av kampanjen. Agerandet har föranlett granskning i konstitutionsutskottet (KU) och utskottet har också kritiserat hur UD har hanterat den interna kommunikationen kring kampanjen.

Det fanns dock redan från början fler skäl att rikta kritik mot Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd. Ett sådant skäl var att regeringen i sin kandidatur till säkerhetsrådet valde att framställa Sverige som en ”oberoende röst” med betoning på att svensk utrikespolitik skulle vara oberoende. Detta trots våra gemensamma åtaganden inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och att ett starkt och samlat EU-agerande när det gäller utrikes- och säkerhetspolitik ligger i Sveriges intresse.

Det behövs ökad transparens när det gäller Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd och liknande kampanjer framöver. Vidare behöver EU-länderna bättre samordna sina kandidaturer till säkerhetsrådet för att uppnå rotation på platserna i säkerhetsrådet. De höga kostnader för kampanjer som uppstår när EU-länder konkurrerar med varandra är inte försvarbara.

Sveriges bidrag till FN:s säkerhetsråd

Den hårt kritiserade kampanjen resulterade trots allt i ett svenskt medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Under den tiden har Sveriges arbete med att utforma EU:s gemensamma utrikespolitik nedprioriterats till förmån för FN-arbetet. Som väntat har resultatet av detta varit begränsat.

FN-samarbetet är en viktig del av svensk utrikespolitik. Behovet av en världsorganisation som forum för dialog och för att ta ansvar för globala utmaningar är stort. Sverige som land har också att tjäna på en internationell säkerhetsordning. Det ska dock sägas att FN:s säkerhetsråd alltför ofta har brustit i handlingskraft när de allra viktigaste värdena stått på spel.

Vi välkomnar att Sverige i och med medlemskapet i FN:s säkerhetsråd har bidragit till att sätta fokus på frågor som klimatförändringarnas negativa konsekvenser för fred och säkerhet, exempelvis resolution 2349 (2017) om Tchadsjöregionen. Det ska också välkomnas att Sverige har bidragit till att fördöma svält mot civila som krigsstrategi samt mot sexuellt och könsbaserat våld i konfliktområden som Centralafrikanska republiken, Sydsudan och Libyen.

Vad gäller Libyen är det positivt att Sverige har uppmärksammat den svåra och mycket allvarliga situationen för migranter och flyktingar. Människosmugglingen måste upphöra för att vi ska kunna sätta stopp för döden på Medelhavet. Därför har det varit rätt att Sverige har verkat för tydliga skrivningar om sanktionsinstrumentet och möjligheten att använda riktade sanktioner i arbetet mot människosmuggling.

Vi understryker gärna dessa positiva inslag under Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd, men medlemskapet kostade mer än vad det smakade. Det finns klara brister i den svenska regeringens ageranden i säkerhetsrådet och det gäller inte minst hur man har agerat i frågor som rör Mellanöstern.

Ad hoc-tribunal för IS-brott

Under Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd gjorde Islamiska statens förbrytare sig skyldiga till några av de värsta brott som världen har bevittnat sedan andra världskriget. Det handlade om korsfästelser av kristna, våldtäkter mot kvinnor och barn samt om brutala avrättningar. Det är sedan tidigare känt att Sverige och den rödgröna regeringen har vägrat att erkänna IS folkmord på kristna minoriteter samt yazidier. Inte i en enda utrikesdeklaration har kristna minoriteters utsatthet omnämnts av regeringen, och inte heller i FN:s säkerhetsråd har man gjort tillräckligt.

Islamiska statens terrorister, som har bespottat andra människors frihet och förtrampat respekten för människovärdet på det mest fruktansvärda sätt, ska tas i förvar, ställas inför rätta och dömas till hårda och rättvisa straff. På samma sätt som nazistiska krigsförbrytare än i dag eftersöks och åtalas för brott mot mänskligheten bör omvärlden säkerställa att Islamiska statens förbrytare aldrig kan förvänta sig annat än internationellt ansvarsutkrävande och åtal.

Kristdemokraterna krävde därför i flera år att regeringen skulle driva på i FN:s säkerhetsråd för att en internationell ad hoc-tribunal för IS-brott skulle komma på plats. Detta avfärdades dock av utrikesminister Margot Wallström med hänvisning till att situationen i Syrien och Irak som helhet skulle hänskjutas till Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Detta förhållningssätt har uppenbarligen inte varit tillräckligt eftersom initiativet att hänskjuta frågan till ICC som väntat har blockerats av FN:s säkerhetsråd.

Den rödgröna regeringen har i flera år haft chansen att på allvar väcka frågan om en internationell tribunal som hade ökat möjligheterna att ställa så många förbrytare som möjligt inför rätta och att skipa historisk rättvisa. En internationell ad hoc-tribunal för IS-brott hade kunnat vara en framkomlig väg. Säkerhetsrådets beslut om ett undersökningsteam för brott begångna av Isil/Daish i Irak (Unitad), tyder på att det åtminstone inte hade varit omöjligt att nå samsyn kring att inrätta en sådan internationell ad hoc-tribunal för IS-brott. Ingenting i regeringens skrivelse tyder på att den vägen prövades. Tvärtom står att Sverige i förhandlingarna framhöll vikten av ansvarsutkrävande för samtliga förövare, ”inte enbart Isil/Daesh”.

Sverige ska självklart verka för ansvarsutkrävande för samtliga parter, men det hade inte varit omöjligt att samtidigt verka för att IS-terroristerna ska dömas till ansvar i en internationell tribunal för IS-brott. Det är beklagligt att regeringen inte lyssnade på Kristdemokraterna medan tid var och Sverige fortfarande var medlem av FN:s säkerhetsråd.

Israel–Palestina

Den israelisk-palestinska konflikten har uppmärksamats under Sveriges tid i säkerhetsrådet. Kristdemokraterna står bakom en tvåstatslösning byggd på principerna om två fria och demokratiska stater som lever fredligt sida vid sida, och det är därför beklagligt att regeringen inte har klarat av att företräda en mer nyanserad linje i den israelisk-palestinska konflikten.

Ett beslut som väckte stor uppmärksamhet var USA:s beslut att erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och direktivet att påbörja ambassadflytten från Tel Aviv till Jerusalem. Sverige och EU verkade för att värna Jerusalems status. Värt att nämna är

dock att Jerusalem aldrig har varit huvudstad för något annat land än Israel, för något annat folk än det judiska folket, och det är i praktiken redan huvudstad i dag. Kristdemokraternas uppfattning är därför att också Sveriges ambassad ska flyttas från Tel Aviv till Jerusalem vid lämplig tidpunkt. Det bör helst ske som en följd av direkta fredsförhandlingar mellan Israel och den palestinska sidan och i samråd med övriga medlemsländer i EU.

Under våren 2018 präglades rådshanteringen av de våldsamma palestinska protesterna som ägde rum vid gränsen till Gaza. Våldsamheterna bemöttes av israeliska säkerhetsstyrkor och många människor rapporterades ha skadats eller dödats. Arabgruppen meddelade att man via Kuwait avsåg att lägga fram ett utkast till säkerhetsrådsresolution om internationellt skydd för det palestinska folket. Den 29 maj utsattes Israel än en gång för raketbeskjutningar från Gaza, och inför omröstningen den 1 juni om Kuwaits resolutionstext borde Sverige likt USA ha verkat för att lyfta fram den palestinska terrororganisationen Hamas roll och ansvar för konflikten mellan Israel och Palestina.

Ett annat tillfälle då Sverige tydligt borde ha stöttat USA:s initiativ var vid förhandlingarna inför förlängningen av mandatet för FN-styrkan i Libanon (Unifil), dvs. när det gällde initiativet att ge Unifil en mer proaktiv roll gentemot Hizbullah. Hizbullah bildades i början av 1980-talet med hjälp av Irans ayatolla Khomeini för att sprida islamiska revolutionen och utrota staten Israel. Sedan dess har organisationen ägnat sig åt internationell terror. Sverige borde verka för att såväl EU som FN fullt ut terrorklassar hela Hizbullah, och mot bakgrund av detta hade det också varit önskvärt att Sverige inom ramen för FN:s säkerhetsråd tagit liknande initiativ som USA för att sätta ökat fokus på Hizbullah.

För israelerna är våld och terror vardag. Hotet om utplåning är konstant och människor tvingas leva med vetskapen om att livet snabbt kan bytas mot ett inferno av raketbeskjutningar, död och söndertrasade familjer. Sverige och EU ska därför vara en nära allierad till Israel i kampen mot såväl islamistisk som palestinsk terror.

Iran och kärnteknikavtalet

Under Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd valde USA att lämna den kärntekniska överenskommelsen med Iran (Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA) som slöts 2015 tillsammans med Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och Tyskland. Säkerhetsrådet hade tidigare ställt sig bakom överenskommelsen genom resolution 2231 (2015), vilket upphävde de flesta av de omfattande sanktioner som sedan 2006 införts mot Iran. USA:s beslut i maj 2018 att lämna den kärntekniska överenskommelsen med Iran väckte stor uppståndelse över hela världen. De övriga rådsmedlemmarna försvarade överenskommelsens fortsatta genomförande, så även Sverige.

Redan när den kärntekniska överenskommelsen med Iran ingicks riktade Kristdemokraterna skarp kritik mot att överenskommelsen inte tillräckligt beaktade respekten för mänskliga rättigheter i förhållande till avtalets genomförande. Sedan dess har situationen i Iran inte förbättrats. Massarresteringar, avrättningar och kränkningar av de mänskliga rättigheterna fortsätter. Därför är det beklagligt att Sverige framhållit att det har varit ”viktigt att hålla isär frågan om situationen för mänskliga rättigheter i Iran

och frågan om den kärntekniska överenskommelsens genomförande”. Sverige borde tydligare stå upp för mänskliga rättigheter i utrikespolitiken.

Kemvapenattackerna i Syrien

Ytterligare ett exempel då Sverige tydligare borde ha stått upp för de mänskliga rättigheterna gavs efter kemvapenattacken den 4 april 2017 i Khan Sheikhoun, Syrien. En knapp timme efter mötet i säkerhetsrådet på kvällen dagen efter inledde USA en robotattack mot den militära flygbasen Shayrat i Syrien. USA menade att det var ett berättigat och måttfullt svar på Syriens kemvapenanvändning mot bakgrund av det dödläge som uppstått i och med att säkerhetsrådet var blockerat. Vid det extrainsatta mötet med säkerhetsrådet den 7 april fick USA stöd för sitt agerande från Storbritannien, Frankrike och Ukraina. Italien och Japan visade förståelse. Sverige borde likt Storbritannien och Frankrike ha valt att uttrycka sitt stöd för USA:s agerande. I stället valde Sverige att ifrågasätta dess förenlighet med folkrätten.

I april 2018 kom uppgifter om en ny misstänkt kemvapenattack från den syriska regimens sida. Den här gången i Douma, strax utanför Damaskus. USA meddelade snart sin avsikt att agera oavsett beslut från säkerhetsrådet. Sverige höll också denna gång fast vid att ett svar måste vara i linje med folkrätten, men den 13 april genomförde USA, Storbritannien och Frankrike militära anfall mot mål i Syrien.

Vid mötet den 14 april fördömde Ryssland med stöd av Kina och Bolivia vad man menade var en aggression. EU-länderna Nederländerna och Polen visade stöd för USA:s, Storbritanniens och Frankrikes svar på Syriens kemvapenanvändning. Sverige valde att åter framhålla respekten för folkrätten och FN-stadgan.

Det är viktigt att framhålla vikten av folkrätten, men det ska i sammanhanget sägas att alla stater enligt folkrätten har en skyldighet att skydda sin egen befolkning. Om det är ställt bortom tvivel att en stat inte klarar av det ansvaret som i fallet Syrien, ska världssamfundet agera och suveräniteten ställas åt sidan för att skydda utsatta människor från folkmord och andra grymheter. Det finns tillfällen då mänsklig säkerhet behöver prioriteras högre än nationell suveränitet för att stå upp för mänskliga rättigheter och försvara respekten för människovärdet. Sverige borde därför tydligare ha tagit ställning för USA:s, Storbritanniens och Frankrikes svar på Syriens användning av kemvapen mot sin egen befolkning.

Lars Adaktusson (KD)

Robert Halef (KD)

Ingemar Kihlström (KD)

Désirée Pethrus (KD)

Andreas Carlson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

Tuve Skånberg (KD)